

HF./H2./HL 2000./Hp 16./Hk 16./Hs./M1)
H05./12./12./10-2./

TS

← (Pello)

- Viestiaselaji joutui sotaan heikoin eväin: rykmenttiportaasta alaspäin ei ollut lainkaan radioita ja puhelinmateriaalistakin oli huutava pula.
- Kuitenkin selvittiin joten kuten - improvisointi oli valttia.
- Muun toiminnan ohessa kehittyi legendaarisen maineen saanut suomalainen radiotiedustelu ja syntyi "Kyynel", kuuluisa partio-radio. 9777

Maku 7.05/
25.1

KT 1
48373

6/16'

pl.

20

cic

Alibes

lielu

HL 906. / Hp 14. / H. 14. / (4) ^{V. 12/31} JÄRMO MYRÄ / 12/117 14' pl. ven.

~~_____~~
Hp 10. / H. 10. / (11)

VIESTITOIMINTA TALVISODASSA 9777

viime vuodelle

10' / 10'

9,5 cic.

Lehtemme elokuun numerossa käsiteltiin viestijoukkojemme rauhanaikaista kehitystä 1920- ja 30-luvuilla. Kirjoituksessa paneuduttiin lähinnä keski- ja ylijohdon viestijoukkojen rauhanaikaisen koulutuksen järjestämisessä ja mahdollisen sodan valmisteluissa olleisiin ongelmiin. Merkillepantavaa oli, että silloisen armeijamme ylin johto ei vielä täysin tiedostanut viestiaselajin merkitystä sotatoimien johtamisessa. Niinpä viestiaselajin itsenäistäminen pois Teknillisen tarkastajan alaisuudesta toteutettiin vasta 02.10.1939. Tuolloin - siis Talvisodan kynnyksellä - luotiin todelliset edellytykset aselajin omaleimaiselle ja tarkoituksenmukaiselle kehittämiselle. 97

12' pl. ven.

(aiheena) ^{12/31}

Viestijoukot ja niiden perustaminen

1930-luvun operatiivisten suunnitelmien mukaan sodan sattuessa Päämajan alaisia olisivat perustettavat keskus-, viesti- ja linjanrakentajakomppaniat sekä joukko posti- ja lennätinlaitoksen työkuntia. Armeijakunta- ja divisioonajohtoportaita varten tuli voida perustaa viestiyksiköitä siten, että johtamispaikoilla toimisivat lähestulkoon samanlaiset viestikomppaniat, joihin kuului keskus- ja puhelinjoukkueesta kokoonpantu asemaosasto sekä rakennusjoukkueita. Divisioonan viestikomppaniaan kuului lisäksi kuuntelujoukkue sekä varasto- ja täydennysjoukkue. Johtamispaikoille tarkoitettujen viestikomppanioiden lisäksi Päämajalla, armeijakunnilla ja divisioonilla oli keskusten välisten yhteyksien rakentajavoimana kolmejoukkueiset linjanrakennuskomppaniat.

Sodan ajan viestijoukkojen perustamisvalmistelut alkoivat 09.09.1939, kun edellinen kotiutettu saapumiserä kutsuttiin takaisin palvelukseen. 07.10.1939 reserviläiset kutsuttiin ylimääräisiin harjoituksiin ja 10.10.1939 Viestirykmentti hajoitettiin valmiustehtäviensä mukaisesti. Viestirykmentin perustamistehtäviin kuului Kannakselle suunnitellun armeijakunnan viesti-

komppanian ja neljän viestiosaston (suojajoukkoryhmien ja ratsuväkiprikaatin) perustaminen. Muut viestiyksiköt - 14 viestikomppaniaa ja 11 linjanrakennuskomppaniaa - perustettiin aluejärjestöiltä.

Viestihuollon suoritusyksikkönä oli ollut Asevarikko 1:n alainen Viestivarikko 1. YH:n alkaessa perustettiin Päämajan alaisiksi viestihuoltolaitoksiksi posti- ja lennätinlaitoksen varastot sekä Viestivarikko 2, Viestikenttävarikko ja ^{kahdellaan} viestivarasto-osasto.

Aselajien viestijoukot olivat rykmenteissä osasto- ja pataljoonissa sekä patteristoissa joukkue- (jaos) kokoonpanoissa. Näiden lisäksi puolustushaaroille sekä kotijoukoille oli suunniteltu seuraavia viestielimiä.

Ilmavoimien lento- ja ilmatorjuntajoukoilla oli omat viestielimet sekä ilmaoivontaelimiä. ^{Lentok} Lentokojen viestielimien tulevana tehtävänä oli nähty vain tukikohtien ja lentokoneiden välisten radioyhteyksien aikaansaaminen sekä tukikohdan sisäinen viestitys. Vaikka lentokoneessa oli radiolaitteet, maaorganisaatio ei pystynyt radiosuuntimiseen, ja lentotoiminta oli kiinni sopivista lentoilmoista.

(ei laev.)
lenn.

Ilmatorjuntajoukot ² olivat saaneet 1930-luvulla valonheitin- ja kuulosuunninkalustoa. Tämän kaluston tehokas käyttö tulitoimintaa johdettaessa edellytti myös viestitoimintaa, mutta viestielimien varustaminen ja koulutus oli pahasti kesken. Sen sijaan ilmatorjuntapiirit yhteistoiminnassa vapaaehtoisten suojeluskunta- ja Lotta-Svärd-järjestöjen jäsenten kanssa olivat muodostaneet yli koko maan ulottuvan valtakunnan puhelinverkkoon tukehtuvan ilmaoivonta-asemaverkoston. Tärkeimmille paikkakunnille perustettiin johtoelimet -ilmapuolustusaluekeskukset - ja ^{valvonta-} asemat olivat n 20 - 30 km etäisyydellä toisistaan.

(ei laev.)
lenn.

Valtakunnallisen viestitoiminnan ² sektorilla yhteistoiminta puolustusvoimien ja posti- ja lennätinlaitoksen välillä oli aloitettu jo v 1934. Teknillisen tarkastajan toimistossa olevan yhdysupseerin tehtävänä oli valvoa, että valtion puhe-

(ei laev.)
lenn.

linverkkoa kehitettiin myös maanpuolustuksen tarpeet tyydyttävällä tavalla. [Talvisodan syttyessä armeijan viestiosaston ja posti- ja lennätinhallituksen välinen yhteistoiminta muuttui hyvin läheiseksi. Armeija joutui ottamaan käyttöönsä lukuisia posti- ja lennätinlaitoksen kaukopuhelinjohtoja, minkä johdosta posti- ja lennätinhallitus määräsi Päämajaan yhteysupseerit. Posti- ja lennätinhallitus ^{sekä} ~~ja~~ yksityisten omistamat puhelinyhtiöt ja toimilupalaitokset vastasivat pääosin rintaman takaisista yhteyksistä. [Päivittäiset pommitukset aiheuttivat suojaamattomina ilmajohtoina kulkeville lennätin- ja puhelinyhteyksille suuria vaurioita. Koska puhelinkeskuksien toiminta nimenomaan ilmahälytysten aikana oli välttämätöntä, määrättiin, että puhelinkeskuksissa oli pidettävä niin paljon henkilökuntaa, että hätä- ja kiireelliset sotilas- ja virkapuhelut voitiin viivytyksettä suorittaa. 77

① / puute

aina

12. pl. vers.

Puute viestivoimasta ja -materiaalista

② / ↓

Jo YH:n aikana ja sodan sitten alkaessa viestijoukkojen ja -elimien vahvuudet osoittautuivat kauttaaltaan liian pieniksi. Yhtymien toiminnan kannalta komppaniaorganisaatio oli riittämätön ja niinpä aloitettiin siirtyminen pataljoonakokoonpanoon, jolloin perusyksiköiden määrän piti samalla kaksinkertaistua. Yhtymien (armeijakunta ja divisioona) viestipataljoonin piti kuulua esikunnan lisäksi keskus- ja puhelinkomppaniat sekä viestivarasto-osasto. [Kannaksen Armeijan, armeijakuntien ja divisioonien viestikomppanioista ja linjarakennuskomppanioista käskettiin joulukuussa muodostaa viestipataljoonat. Koska sodan aikana ilmeni ~~puute~~ taistelujoukkojen lisätarvetta, ja kun käytettävissä olevaa pientä viestireserviä vielä jaettiin uusiin perustettaviin yksiköihin, ei viestivoimaa voitu lisätä sanottavasti täydennyksenkään kautta. Niinpä henkilöstöpulaan toi tavallaan pelastuksen vielä suurempi materiaalipula ja viestipataljoonien perustaminen viivästyi niin, että suunnitelluista 13 pataljoonasta oli perustettu sodan päättyessä vain 10 pataljoonaa ja näistäkin suuri osa vajeavahvaisina.

erityisesti

(ei laus.)
laus.

Päämajan viestijoukkojen osalta järjestely kuitenkin toteutettiin joulukuussa, jolloin perustettiin VP 18 käsittäen esikunnan, radiokomppanian, ^{laime} puhelinerakennus- ja ^{laime} korjauskomppaniaa sekä viestivarikon. Päämajan johdossa oli näin ollen varsin käyttökelpoinen ja vahva viestijoukko-osasto, joka vastasi viestiyhteyksien rakentamisesta ja ylläpidosta Päämajasta alaisiin yhtymiin. Pataljoona hajaantui koko valtakunnan alueelle joko komppanioittain tai joukkueittain erillistehtäviin. ^{Kaikkien} Toiminnassa olleitten viestipataljoonien numerot olivat VP 7-9, VP 12-13, VP 17-19, VP 21 ja VP 22.

KAIKKIEN
(selvennykset)

Sodan aikana saatujen henkilö- ja materiaalitäydennysten, viholliselta saadun sotasaaliin ja sotatoimialueelta evakuoitujen kaluston tullessa käyttöön päästiin joissakin yksiköissä lähes määrävahvuuksien edellyttämiin määriin. Ryhmien osalta (Lapin ryhmä, Ryhmä Talvela jne) tilanne ei ollut yhtä valoisa. Ryhmien laajat vastualueet huomioonottaen niiden käytössä olleilla vähillä viestijoukoilla ei ollut mahdollisuuksia rakentaa monipuolisia ja varmennettuja johdinyhteyksiä. Johtamistoimintaa suunniteltaessa oli pakko ottaa huomioon kantajohdinyhteyksien suuntautuminen ja viestivoima oli keskitettävä niiden ylläpitämiseen. 97

⑤/11/12 ILMAN RADIOITAMIN 12 pl. vers.
Ratkaisevin puute oli kuitenkin kenttäviestimateriaalista - kenttäkaapeleista, keskuksista ja radioista. Jalkaväkipataljoonan ainut radio oli tykistöradio ja vasta rykmentin komentajalla oli radioyhteys ylempään johtoportaan. Heikkokuntoisen johdint materiaalin jatkuva vikapartiointi ja lähettien runsas käyttö aiheuttivat kohtuuttomia tappioita. Sitkeissä viivytyks- ja puolustustaisteluissa pidempiaikaiset toimintaohjeet pätevät, mutta suurisuuntaisten vastahyökkäysten nopea johtaminen ilman liikkuvaa viestijärjestelmää ei onnistunut. 97

⑥/11/12 Mutta keinoja keksittiin 12 pl. vers.

⑦/11/12 Sodan alkaessa tehdyt viestisuunnitelmat toteutuivat sellaisinaan.

pl.

(ei laev.) Suojajoukolla oli radioyhteydet ja johdinyhteydet pääasemassa oleviin divisiooniin. Jopa avojohdinlinjojen soittopaikat oli varustettu alasoilla kenttäpuhelimien liittämistä varten. Tosin Vihollisen tuli ei vielä tässä vaiheessa nopean liikkeen aikana katkonut yhteyksiä.

(ei laev.) Pääaseman taistelujen viestiverkko oli suunniteltu rinnan puolustus suunnitelman kehittämisen kanssa. YH:n aikana verkkoa oli täydennetty. Armeijakuntien ja divisioonien materiaalilla oli rakennettu varmentavia puhelinyhteyksiä alajohtoportaisiin.

Sotatoimien kestäessä todettiin, että viestiasemat ja keskuksat oli sijoitettava panssarisuojaisiin maastonkohtiin, tärkeimmät viestiyhteydet oli varmennettava kiertyoyhteyksin takaa eteen mahdollisimman syvältä. Viestirungolle eteen oli rakennettava suojaaisia etuviestikeskuksia, joista taaksepäin komentopaikan viestikeskukseen oli aina pidettävä yksi suora kytkentä komentajan puhelua varten. Viestiyhteyksien varmistamiseksi perustettiin viestikeskusten yhteyteen lähettiaseimia. Ja Varsinkin etulinjan viestityksessä otettiin käyttöön monenlaiset sovitut merkit ja vilkkuviestitys. HANKILANKAA 12 pl. neis.

lisäksi

☉/√ Puhelinyhteydet rakennettiin ensin kenttäkaapelilla, mutta sodan vanhetessa kaapelista oli niin huutava puola, että jokaisesta pätkästäkin kiisteltiin. Jo joulukuussa 1939 oli pakko käyttää avojohdintoja suoraan hangelle vedettynä hätäratkaisuna. Ilmeni kuitenkin, että tikapuujärjestelmäksi rakennettu yksijohtiminen "verkko" kesti paremmin tulta kuin kenttäkaapeliyhteydet. Tosin maan toimiessa toisena johtimena yhteydet olivat helposti myös vihollisen kuunneltavissa. Järjestelmä vaati paljon johdinta. Se oli hidas rakentaa, mutta vielä hitaampi purkaa. Kun asemista luovuttiin, niin yleensä vain ihmeen kautta onnistuttiin purkamaan mukaan sen verran johdinta, että uudessa asemassa päästiin alkuun. Kaikki keinot oli kuitenkin kokeiltava.

TEHOKAS RADIOTIEDUSTELU 12 p. ven.

Puutteistaan huolimatta suomalainen viestitoiminta oli eräillä aloilla kehittynyt erittäin korkeatasoiseksi ja ~~hienopiirteiseksi~~. Yleisesikunnan johtama viestitiedustelu - radiokuuntelu - hämmästytti jopa kansainvälisesti toimivuudellaan.

Jo ennen sodan alkua radioliikennettä seuraamalla oli selvitetty valtakunnan puolustuksen kannalta ensiarvoisen tärkeitä tietoja venäläisjoukkojen keskityksistä ja sodan aloittamiseen liittyvistä radioilla annetuista käskyistä. Tämä oli ollut mahdollista selvittämällä radioliikennekoodit ja seuraamalla hyökkääjän radioliikennettä. Miten pitkälle suomalainen viestitiedustelu vaikuttikaan ylijohtomme päätöksentekoon ennen sodan alkua ja sodan aikana ei ole vielä täysin selvitetty.

Radiotoiminnan alalta mainittakoon ~~kuitenkin~~ eräs erikoisuus "Kyynel"-radio. Syksyllä 1939 oli kehitetty kaukopartio- ja tiedustelumiehiä varten 5 kg:n painoinen "huippusalainen" partioradio. Tärkeätä oli ~~myös~~ ^{sen} estää radion joutuminen vihollisen käsiin. Radioon oli jopa asennettu parinsadan gramman rotulipanos, joka voitiin laukaista viidessä sekunnissa. Siltä varalta, ettei radiota ennätettäisi tuhota, koneeseen oli lisätty vielä säätönupiksi naamioitu lisäsytytin. Radio oli pienitehoinen ja sen uikuttava ääni oli varmasti vihollisenkin radiokuuntelun kannalta tuskallista kuultavaa.

Päätäntä 12 p. ven.

Talvisota osoitti, että viestitoimintaa varten suoritettut valmistelut, järjestelyt ja hankinnat olivat jääneet keskeneräisiksi ja että tähän tarvittava työ on pitkäaikainen, koko maan käsittävänä kokonaisuutena laaja organisatorinen tehtävä. Tämä ei ollut enää

(ei laav. kuss.)

normaali
siviväli
10/10

vaara-
tilanteissa

Karjattavissa

lyhyenä sotaa edeltävänä uhka-aikana, ei YH:n eikä sodan aikana suoritettavissa vaan olisi vaatinut vuosien määrätietoista työskentelyä sekä riittävästi määrärahoja. Viestijohdon vähälukuisuus ja viestijoukkojen rauhanaikainen järjestely vaikuttivat myös siihen, että suurta kokemusta ja taitoa vaativiin tehtäviin oli asetettava nuoria, alemmissa johtoportaisissa jopa sellaisia johtajia, jotka eivät aikaisemmin olleet milloinkaan toimineet viestialalla.

┌ Kenttäkaluston ja tarvikkeiden, varsinkin radioiden ja johdinten puute rajoitti joukkojen toimintamahdollisuuksia.

┌ Kuitenkin YH:n ajan suoman otollisen alun ansiosta viestiaselaji mukautui suorittamaan sodan sille asetamat tehtävät niin hyvin Karjalan kannaksen torjuntataisteluissa, Laatokan Karjalan ja Suomussalmen saarrostavissa tuhoamisoperaatioissa kuin kotiseudun raskaiden avojohtorunkojen ylläpidossakin.

vaiheet

┌ Totenkkin aina pudattiin jaloilleen.

□
41997

1885

Myyrä Jarmo
Meripolju 3 G 58
02320 Espoo 32

Js

Viestitoiminta talvisodassa

27.12-78

Maks. 7,0 p

25,-

175,-

AIKAKAUSLEHTI

**KANSA
TAISTELI**

-miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1 b, Helsinki 26